

UPOTREBA I INTEGRACIJA NOVIH TEHNOLOGIJA U EKOTURIZMU

INTEGRATION AND USAGE OF NEW TECHNOLOGIES IN ECOTURISM

Miloš Mihajlović²³³, MSc, saradnik u nastavi

Sadržaj: *Ekoturizam predstavlja relativno novi trend u turističkoj industriji i svakako jedan od najbrže rastućih trendova tražnje savremenih turista. Kao i svaka druga industrija, tako i turizam, upotrebljava nove tehnologije koje imaju za cilj da olakšaju poslovanje, povećaju rentabilnost poslovanja, povećaju stepen konkurentnosti subjekata, obezbede održivi razvoj i sl. Jedna od stvari koja je ključna za ekoturizam jeste implementacija novih tehnologija koje štite životnu sredinu i u samom procesu povećavaju konkurentnost takvih lokaliteta na svetskoj mapi ekoturizma. Ukoliko tome dodamo da je jedna od glavnih agendi EU održivi razvoj i zaštita životne sredine, jasno je da ekoturizam ima veliki potencijal i potreban je široki front angažovanja u okviru, pre svega, nacionalne strategije a zatim i lokalnih zajednica. Stepen integracije novih tehnologija mora da prati stepen razvoja ekoturističke ponude i razvoja takvih destinacija.*

Ključne reči: *Zaštita životne sredine, ekoturizam, nove tehnologije.*

Abstract: *Ecotourism is a relatively new trend in the tourism industry and certainly one of the fastest growing trends in a demand of modern tourists. Like any other industry, tourism, is using new technologies that are designed to facilitate business, increase profitability, increase the level of competitiveness of companies, providing sustainable development and the like. One of the things that are key for ecotourism is the implementation of new technologies that protect the environment and in the process increase the competitiveness of these locations on the world map of eco-tourism. If we add that one of the main agenda of the EU is sustainable development and environmental protection, it is clear that eco-tourism has great potential and requires a broad front engagement in the context of, first of all, the national strategy and the local community. The degree of integration of new technologies must be accompanied by the degree of development of ecotourism offer and the development of such destinations.*

Key words: *Environmental protection, eco-tourism, new technologies.*

1. UVOD

U sled velike ekspanzije turizma u poslednjih 30ak godina, sve turističke destinacije, bilo tradicionalne ili one u razvoju, susreću se sa sve većim pritiskom na svoju prirodnu i na društveno-ekonomsko okruženje. Danas, turistička kretanja su

²³³ Niška poslovna škola strukovnih studija, bul. Cara Konstantina 80-82 Niš

najmasovnija kretanja u svetu i u prilog tome govori podatak da prema prognozi Svetske turističke organizacije ukupan inostrani turistički promet u svetu 2020. godine dostići će 1.6 milijardi stranih turista. Poređenja radi, 2010. godine je iznosio jednu milijardu turista²³⁴.

Turizam je složen sistem i njegovo funkcionisanje je u stalnom međuzavisnom delovanju sa okolinom. Kako negativne posledice ubrzane ekspanzije turizma postaju sve uočljivije, EU stavlja akcenat na odgovorni turizam, koji je ekonomski isplativ i ima jasnu regulativu koja se tiče zaštite životne sredine i obezbeđivanju održivog razvoja. EU u saradnji sa Svetskom turističkom organizacijom ustanovile su 12 osnovnih ciljeva za ostvarivanje održivog razvoja turizma. To su: *ekonomski rast, kvalitet radnih mesta, zadovoljstvo posetilaca, društvena jednakost, razvoj lokalne zajednice, lokalna kontrola, biološki diverzitet, kulturna bogatstva, dobrobit zajednice, efikasno korišćenje resursa, čistoća prirodnog okruženja i integritet prostora.*

Ekoturizam je mala, ali brzo rastuća industrija koja trenutno beleži najveći procentualni rast, preko 30% na godišnjem nivou. Ekoturizam se prvenstveno propagira na tržištu kao jednak turizmu zasnovanom na prirodi. Sa funkcionalne tačke gledišta, ekoturizam je na tržištu uglavnom individualan ili je turizam malog obima (turističke grupe do 25 osoba i hoteli sa manje od 100 ležaja) u okviru kojeg posluju mala ili srednja preduzeća u oblastima prirode. On predstavlja tržišni segment koji se usredsređuje na vođenje i smeštaj malih grupa u oblastima prirode uz obrazovni pristup, koristeći materijale sa uputstvima i specijalizovane lokalne vodiče. Sve to opterećuje lokalitete i narušava prirodni balans, iako u mnogo manjoj meri nego klasični turizam, ipak posledice su uočljive.

Tehnološki bum i razvoj novih tehnologija predstavljaju verovatno ključni deo u slagalici kako zadržati ekonomske benefite od turizma a istovremeno ne ugroziti ekosistem. Nove tehnologije mogu da: pomažu u efikasnijem iskorišćavanju prirodnih resursa, pomažu u održavanju čistoće okruženja, pozitivno utiču na ekonomski rast, otvaraju nova radna mesta, podignu zadovoljstvo posetilaca na viši nivo itd...

Miloš Mihajlović

Obrazovanje:

Osnovna škola „Filip Filipović“ (sada „Dušan Radović“), Niš;

Srednja trgovinska škola, Niš;

Diplomirani ekonomista (smer poslovno upravljanje – modul menadžment u turizmu), Ekonomski fakultet Niš, univerzitet u Nišu;

Master ekonomista (smer menadžment u turizmu), Ekonomski fakultet Niš, univerzitet u Nišu

Radno iskustvo:

Maj – Oktobar 2004. Učestvovao u programu Američke vlade “Work & Travel” (J-1 student visa) u državi Merilend;

Oktobar 2006. - Novembar 2008. Vlasnik STR “Kangaroo”;

Januar 2009. – Septembar 2015. Kompanija “Kesa Service”;

Novembar 2012. – Maj 2014. Kompanija “Royal Caribbean International”, 1050 Caribbean Way, Miami, Florida, USA;

Oktobar 2015. – danas u radnom odnosu, Niška poslovna škola strukovnih studija.

²³⁴ WTO (World Tourism Organisation)

2. O NOVIM TEHNOLOGIJAMA I NJIHOVOJ UPOTREBI U TURIZMU

„Tehnologiju određujemo kao skup tehnika i metoda koje proširuju mogućnost ljudskog delovanja čoveka na prirodu i društvo i pri tome, iznalaženje najpogodnijih oblika instrumenata, metoda i sredstava za prilagođavanje prirodi i društvu svojim potrebama, tj. za unapređenje njegove kreativnosti i delovanje u svojoj prirodnoj i društvenoj okolini“²³⁵

Tehnološke promene podrazumevaju promene u procesima proizvodnje ili uvođenje novih proizvoda u cilju povećanja outputa ili povećanja outputa od jednake količine inputa. Najznačajniji tehnološki razvoj u savremenom svetu odigrao se u elektronici, računarima, telekomunikacijama, avio-industriji itd.

Internet i nove tehnologije danas imaju presudni značaj na razvoj turizma i najzaslužnije su za to što je turizam danas jači nego ikada pre. Zahvaljujući brojnim i raznovrsnim sajtovima i društvenim mrežama sve najvrednije i potrebne informacije su vam na dohvat ruke. Napredak tehnologije menja svaki aspekt turističkog putovanja – od istraživanja potencijalne destinacije, planiranja putovanja, prilagođavanja sopstvenim potrebama pa do kupovine turističkih proizvoda i usluga. Jasno je da internet predstavlja nezaobilazni element u savremenom turizmu. Takođe to je i najupotrebljivija nova tehnologija.

Međutim nije internet niti jedina tehnologija, niti najznačajnija kada govorimo o aspektu odgovornog turizma. Mnogo važnije tehnologije za održivi razvoj i ekoturizam jesu one koji utiču na „kvalitet ekologije“ (dobar primer možemo naći kod svih razvijenih zemalja: koriste se tehnologije u okviru turističkih destinacija koje koriste obnovljive izvore energije, prerađuju otpad direktno na lokalnu, transparentno kontrolišu stepen zagađenosti okruženja i na taj način edukuju turiste, i sl.).

Zagađivanje životne sredine otpacima nebiološkog porekla u svetu je sve intenzivnije, tako da je neophodno sprovesti mere za očuvanje kvaliteta življenja i obezbeđenje uslova za biološki opstanak. Razvoj proizvodne i potrošne sirovine, proizvoda i energije, dostižu takve razmere da utiču na narušavanje balansa između količina izdvojenih štetnih materija i sposobnosti prirode da iste apsorbuje.

Uobičajeno je da kada se govori o tehnologijama, prvenstveno se misli na industrijske tehnologije, koje su jedan od najvećih svetskih zagađivača. Trend u razvoju novih tehnologija poslednjih 10ak godina značajno se promenio sa aspekta ugrožavanja životne sredine. Sve više se radi prvenstveno na edukaciji i zakonskim regulativama, a zatim i na izgradnji i dizajnu tehnologija koje ne narušavaju balans u ekosistemu. Za sada se najdalje otišlo u polju zakonske regulative, pa se samim tim otvorio prostor za značajnije izdvajanje novčanih sredstava u cilju poboljšanja stepena očuvanja životne sredine. Odličan primer o dostupnosti ovih sredstava svima predstavlja program ruralnog razvoja.

Implementacijom politike ruralnog razvoja predložen je program koji sadrži 22 obavezne mere, koje članice EU i kandidati za članstvo moraju da ugrade u svoje nacionalne programe ruralnog razvoja. Zemljama kandidatima za ulazak u Evropsku Uniju omogućen je po programu specijalni predpristupni fond za poljoprivredu i održivi ruralni razvoj (IPA). Sredstva iz programa IPA imaju autonoman karakter i na raspolaganju su zemljama kandidatima tokom cele faze priprema za ulazak u članstvo EU.

IPA program ima cilj da pomogne održivi poljoprivredni i ruralni razvoj u državama srednje i istočne Evrope. On treba da pomogne u rešavanju problema prouzrokovanih dugoročnim

²³⁵ Bodrožić, Dragoljub. *Tehnološki sistemi*. Beograd, PFV, 1978, str. 13.

prilagođavanjima poljoprivrednog sektora i seoskih područja, u periodu tranzicije iz starih (centralno-planskih) oblika funkcionisanja poljoprivrede u savremene tržišne uslove funkcionisanja, koji odgovaraju standardima Evropske Unije.

Pored predpristupnih fondova, Srbiji stoje na raspolaganju finansijska sredstva Evropske Unije, koja se daju zemljama, bespovratno, pre potpisiva Sporazuma o asocijaciji i stabilizaciji.

Kao što postoje fondovi za ruralni razvoj, tako postoje fondovi iz kojih je moguće povlačiti sredstva za nove tehnologije koje spadaju u kategoriju tehnologija koje ne narušavaju i ne štete životnoj sredini. Ono što je zabrinjavajuće (bar kada je reč o Republici Srbiji i zemljama u regionu) jeste manjak razumevanja za ove probleme na nacionalnom nivou i nedostatak jasne strategije koja bi definisala upotrebu tehnologija, u ovom slučaju tehnologija u turizmu, zatim implementaciju regulativa i na kraju edukaciju stanovništva.

ZAKLJUČAK

Osnovni cilj i zadatak ekonomije u odnosu na prirodnu sredinu svodi se na iznalaženje takvih postupaka i metoda kojima će se, putem proizvodnog procesa, obezbediti najefikasnija moguća "prerada" resursa prirode u dobra i usluge za zadovoljavanje nekih od mnogobrojnih ljudskih potreba. Nasuprot tome, osnovni "interes" ekologije, takođe sa ciljem zadovoljavanja određenih čovekovih potreba, je da prirodnu sredinu, sa svim njenim resursima, očuva nepromenjenom.

U tom kontekstu, politika zaštite životne sredine, održivog razvoja ne ograničava se samo na kontrolu zagađivanja na lokalnim nivoima, već ima i opšti globalni karakter, koji je, po pravilu, veoma teško kontrolisati. Globalna ekološka ravnoteža svakim danom postaje sve aktuelnija, što nameće potrebu primene odgovarajućih instrumenata koji deluju u okvirima tržišta. Uvođenje novih tehnologija, ekološki prihvatljivih, postaje imperativ savremenog sveta.

Formiranje ekološke kulture i odgovornosti se takođe nameće kao imperativ u prevladavanju potrošačkog odnosa čoveka prema prirodnim resursima. Ekološka kultura proizilazi iz ekološkog pogleda na svet koji se bazira na ekološkim znanjima i kritičkom vrednovanju odnosa prema životnoj sredini.

REFERENCES

- [1] WTO (World Tourism Organisation) [datum pristupa 25.05.2016.]
- [2] Bodrožić, Dragoljub. *Tehnološki sistemi*. Beograd, PFV, 1978, str. 13
- [3] <http://apps.environment-agency.gov.uk/flood/31618.aspx> [datum pristupa 25.05.2016.]
- [4] <http://www.cenort.rs> [datum pristupa 26.05.2016.]
- [5] <http://www.preservationnation.org> [datum pristupa 26.05.2016.]
- [6] <http://www.chtalliance.com> [datum pristupa 27.05.2016.]
- [7] Michael Borrus, Jay Stowsky, *Technology Policy and Economic Growth*, Cambridge, MA, MIT Press, 1997.
- [8] http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Environmental_protection_expenditure